

L'ACABADORA

Si busqueu al diccionari el terme **ACABADOR/A** veureu que ens diu que “és la persona que dona l'última mà a una cosa” i en cap moment us vindrà al cap l'ofici que aquesta novel·la vol retratar a fi de fer debatre les nostres consciències.

Tanmateix, l'editorial Proa, suposo que per desig exprés de la seva autora, la italiana Michela Murgia, ens aclareix en una mena de llegenda del títol “De mare a filla, l'antiga tradició de Sardenya d'ajudar a ben morir”. Molt encertat, perquè aquesta paradoxa de “ben morir” pot ferir la nostra intimitat i l'autora anhela que, si un lector s'apropa a la seva novel·la, no hi arribi pas enganyat sobre el que hi trobarà.

Un cop posades les cartes sobre la taula, el relat conserva un magnífic equilibri entre les dues opcions de resposta possibles al debat (al capdavant, qualsevol matisació no és més que fer marrada per arribar a un sí o a un no). Si parlar d'ajudar a “ben morir” és una opció que el lector rebutja amb agror, ja ni s'haurà apropiat a les seves pàgines. Si el lector hi està d'acord sempre que el fet només sigui accelerar un procés penós i irreversible, hi trobarà el confort de la connivència en les primeres morts relatades: perquè la seva feina discreta obeeix al desig de no allargar agonies innecessàries i perquè, quan troba el primer cas de delictes flagrant, d'una família que vol acabar la vida de l'avi que destorba, l'acabadora surt de la casa sense haver mogut ni un dit i cominant els voltors de tractar amb respecte i dignitat a qui té la mort natural encara ben lluny.

Tanmateix, arriba el dilema, també per a la pròpia acabadora: un noi jove perd una cama en un enfrontament de lluites veïnals per la frontera dels camps limítrofs. Aquesta pèrdua física el fa cercar l'acabadora per demanar-li la mort, perquè es mou en un món on la força física és l'única basa de supervivència, on una paràlisi enclaustra l'home en el món protagonitzat per les dones i ell, l'orgull i primogènit de la seva nissaga, hi veu una humiliació que el temps que li demanen la mare, el capellà i la mateixa acabadora, per deixar cicatritzar el dolor i adaptar-se a la nova situació, no resol. Els lectors que s'hi havien apropiat debatran amb ella, i fins el final del relat, l'ètica i les conseqüències de la seva decisió.

Michela Murgia ha volgut perpetuar un ofici que a Sardenya existia encara als anys 50 (i encara ara potser, desafiant l'extrema legislació a què tot ho hem sotmès) i aprofita per perpetuar una altra bella tradició que és “la fille'e anime” o “fillus de anima” que és bellament definida a les primeres línies de l'obra: **“És així com en diuen, dels nens nascuts dues vegades, de la pobresa d'una dona i de l'esterilitat d'una altra.”** La Maria Listru és adoptada per la Tzia Bonaria Urrai, l'acabadora, amb l'acord de la seva mare biològica quan la nena té sis anys. La Maria té contacte habitual amb la seva mare i les seves germanes malgrat que tota la fidelitat la dedica a la Tzia que li obre les portes a una vida plena d'oportunitats. Si considerem aquest personatge, definim aquesta producció de la Michela Murgia com una novel·la iniciàtica. El trasbals de la Maria Listru quan s'assabenta de l'ofici real de la seva mare adoptiva, la fa emprendre un recorregut que l'aparta de Sardenya i l'enfronta a un món ben lluny de les lleis que regeixen la quotidianitat de Sardenya i trobarà nous afronts i noves complicitats que li eixamplaran el pensament.

Els capítols que narren la seva retrobada a Sardenya ens posen davant del que és la vida: al final hem de mirar de cara a allò de què fugiem i hem de tornar a emplaçar tot i tothom, també a nosaltres. D'altra banda, per als que sigueu sensibles a qüestions lingüístiques, l'obra ens fa arribar el conflicte diglòssic entre el sard i l'italià.

Per acabar un dels fragments d'aquesta novel·la plena de bellesa i de senzillesa.

“Quan s'acaba el dol, Tzia?”

La vella ni va aixecar el cap del davantalet que estava acabant: “Quines preguntes que em fas... Quan s'acaba el dolor, s'acaba el dol”.

“O sigui que el dol serveix perquè tothom vegi que se sent dolor...”, havia comentat la Maria pensant-se que ho entenia, mentre la conversa s'esllanguia en el silenci lent del fil i l'agulla.

“No, Maria, el dol no serveix per a això. El dolor va despullat, i el negre serveix per tapar-lo, no per fer-lo veure”.